

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
40 (1997-1998)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-18-4

007 3811

BRNO 1999

PD 4423

S 9990385

395

250, ✓

PŘEHLED VÝZKUMŮ 40 (1997-1998)

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla,
Richard Zatloukal

Na titulním listě: Mikulčice - sídliště na "Klášteřisku"

Tisk: BEKROS

Náklad: 350 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1999 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

APLIKACE LETECKÉHO SNÍMKOVÁNÍ PŘI TVORBĚ SAS ČR NA MORAVĚ V ROCE 1997

Miroslav Bálek, ÚAPP Brno
Alena Knechtová, SÚPP - detaš. prac. Brno

Letecký průzkum jižní Moravy zaměřený na vyhledávání archeologických památek přispěl v průběhu téměř dvaceti let své existence k významnému rozšíření poznání archeologických nalezišť. Letecké snímkování se stalo nedílnou součástí nejen uvedené prospekční činnosti, ale je rovněž využíváno jako velmi názorná a nezastupitelná forma dokumentace terénních památek. Jednou z oblastí, kde mají letecké dokumentační snímky uplatnění a jsou hodnotným, podpůrným prvkem, je jejich použití v projektu „Státní archeologický seznam České republiky (dále jen SAS ČR), který představuje celostátní informační systém o územích s archeologickými nálezy (ÚAN). Projekt je zpracováván pracovníky odboru péče o archeologický fond ve Státním ústavu památkové péče. Jeho cílem je vytvoření databáze archeologických nalezišť a digitální mapy s jejich rozmístěním v modelových územích v prostředí geografických informačních systémů.

Na podkladě dosavadního stavu poznání je v SAS ČR naplňována základní archeologická informační vrstva (dále jen ZAIV). V roce 1997 se uskutečnila aktualizace ZAIV na vymezeném prostoru okresu Hodonín. Za tím účelem byla pomocí leteckých snímků zdokumentována známá území s archeologickými nálezy (dále jen ÚAN) a byly upřesněny jejich archivní prostorově identifikované údaje. Kromě tohoto úkolu se také podařilo v průběhu snímkování objevit nové, dosud neznámé lokality, o které pak byla rozšířena evidence území s archeologickými nálezy. Aktualizace ZAIV s využitím leteckého snímkování přispěla k rozšíření pramenné základny archeologických nalezišť v daném regionu. Tato fotodokumentace, která zachycuje aktuální stav nalezišť, byla využita k napojení na jednotlivá ÚAN v grafické archeologické vrstvě. Jde o nový pohledový prvek, který zobrazuje netradičně a přitom názorně naši historickou krajinu.

Na základě objednávky Státního ústavu památkové péče, provedl v červnu 1997 Ústav archeologické památkové péče Brno letecké snímkování vymezeného území Hodonínska. Kromě toho v jarních měsících roku 1997 byly pro doplnění dokumentace ZAIV rovněž uskutečněny fotolety v prostoru východně od Brna, a to nad částí okresů Brno - venkov a Vyškov. Šlo o plochu přibližně vymezenou 7 mapovými listy Základní mapy v měřítku 1:10 000.

Praktické výsledky leteckého snímkování Hodonínska:

BZENEC (okr.Hodonín)

ZM 10 list 34-22-09 (1. 285 mm 2. 345 mm od Z sek.č. a 1. 220 mm a 2. 170 mm od J sek.č.) Sídliště. Nedatováno. Letecká prospekce.

V obilném poli se porostovými příznaky projevovalo více než sto bodových útvarů. Kromě kruhových či nepravidelných tvarů bylo možné rozlišit více než dvacet pravidelných plných obdélných půdorysů, které lze na základě odhadovaných rozměrů (ca 2,5 x 4,0 m) interpretovat jako chaty. Vzhledem k tomu, že se sledované bodové objekty vyskytují na poměrně velké ploše, nelze vyloučit osídlení tohoto prostoru v delším časovém období.

Lokalita se nachází na západním okraji katastrálního území na mírném jihozápadním svahu v prostoru mezi silnicí Vracov - Bzenec a železniční tratí Kyjov - Veselí nad Moravou (v SAS ČR je uveden pod poř.č. 34-22-09/4).

DUBŇANY (okr. Hodonín)

„Kostelisko“, „Louky na pískách“, ZM 10 list 34-22-12. ZSV, tvrz. Středověk 13.-15. stol., novověk 16. stol. Letecká prospekce, povrchový sběr (obr. 1).

Porostovými příznaky byla zjištěna poloha zaniklé středověké vsi v trati „Kostelisko“. Na fotografii se zřetelně rýsoval průběh dvou uličních čar, které nebyly rovnoběžné, ale mírně se ve směru od vodního toku Kyjovky rozbíhaly. Zastavěné parcely se projevovaly velkým množstvím drobných bodových útvarů. Povrchovým sběrem byla získána keramika ze 13. - 15. stol. Doposud se nepodařilo jednoznačně určit, zda jde o zaniklou středověkou ves Jarohněvice nebo Mokronosy (poř.č. SAS 34-22-12/14).

Na protilehlé straně říčky Kyjovky a proti ZSV byl patrný polygonální útvar tvořený světlejšími a tmavšími vícenásobnými liniemi (obr.1). Ty lze interpretovat jako průběh valů a příkopů. Jde tedy s největší pravděpodobností o vojenskou renesanční pevnůstku, vybudovanou v 16. stol. v místech již zaniklé středověké tvrze (poř.č. SAS 34-22-12/4).

MISTRŮN (okr. Hodonín)

ZM 10 list 34-22-07 (1. 152 mm 2. 175 mm od Z sek.č. a 1. 92 mm 2. 65 mm od J sek.č.). Sídliště. Nedatováno. Letecká prospekce.

Západně od silnice z Mistrůna do Dubňan na jižním okraji intravilánu obce se v poli s obilím rýsovalo větší množství bodových útvarů. Porostové příznaky lze interpretovat jako projev sídlištních objektů. Kromě toho jsou zde zřetelné liniové neuzavřené tvary s přerušeními. Jejich interpretace však není jednoznačná. Může jít o projev žlábků souvisejících se sídlištní aktivitou v minulosti nebo také pouze o recentní rýhy (poř. č. SAS 34-22-07/5).

VACENOVICE (okr. Hodonín)

„Čertobrd“, ZM 10 list 34-22-13. Sídliště. Středověk, novověk. Letecká prospekce.

Severně od silnice z Vacenovic do Milotic byly podél polní cesty spojující obě vesnice patrné v obilí pravidelné obdélné útvary (v počtu 20 - 30). Porostové příznaky buď vyplňovaly plošně půdorys, nebo byl obdélník tvořen pouze linií. S ohledem na pravidelné tvary těchto půdorysů lze předpokládat, že jde asi o pozůstatky středověkých domů nebo o aktivity z novověku (poř.č. SAS 34-22-13/16).

VRACOV (okr. Hodonín)

„Dobroles“, ZM 10 list 34-22-08. Sídliště, fortifikace. Nedatováno. Letecká prospekce (obr. 2).

V obilném poli se odlišným zbarvením porostu projevovala skupina nepravidelných bodových útvarů. Na okraji tohoto uskupení byl patrný pravidelný obdélný půdorys, tvořený malými kruhovými body, uspořádanými ve čtyřech řadách. Uvedenou situaci lze interpretovat jako projev sídlištních jam a obdélný půdorys jako pozůstatek nadzemní stavby s kúlovou konstrukcí. Východně od tohoto prostoru ve vzdálenosti asi 250 m se rýsoval lineární útvar tvořený dvojitou linií (vnější slabší a vnitřní silnější) v celkové délce asi 300 m (obr. 2). V jednom místě jsou obě linie v šířce asi 4 metrů přerušeny. Na jedné straně vychází z pole a na

opačné je ukončen zaobleným nárožím, za kterým se napojuje jednoduchá linie také s oblým nárožím. Jejich další průběh se pak vytrácí. Pravděpodobně jde o projev příkopu s předsazeným palisádovým žlábkem a přerušení lze interpretovat jako vstup. Naleziště se nachází na poli jižně od železniční trati Kyjov - Veselí nad Moravou a za rybníkem na západním okraji obce (poř.č. SAS 34-22-08/16).

Resumé:

In the selected region - Hodonín district, a method of aerial photography was used in order to achieve archaeological level within GIS.

Obr. 1. Dubňany okr. Hodonín. Letecký snímek renesanční pevnůstky.

Obr. 2. Vracov okr. Hodonín. Letecký snímek liniového útvaru.